

รูปแบบการปฏิบัติปรีวาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยา
ของวัดพุทธออเรกอน ในสหรัฐอเมริกา
A DEVELOPMENT MODEL TO PRATICE ON PARIVĀSAKAMMA
ACCORDING TO BHUDDIST PSYCHOLOGY OF OREGON THAI
BUDDHIST TEMPLE IN THE UNITED STATE OF AMERICA

พระครูวิชิตธรรมวิเทศ Phrakru Vajiradhammavides^๑

Received: January 17, 2023

Revised: May 01, 2023

Accepted: May 06, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติปรีวาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา วิจัยแบบผสานวิธี เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคำถามการสัมภาษณ์และการสนทนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กรรมการสมัชชาสงฆ์ พระวิปัสสนาจารย์ พระธรรมทูต ชาวอาสา ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาและจิตวิทยา สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๗ รูป/คน กลุ่มเสวนา จำนวน ๓๐ รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง ได้ พระธรรมทูต จำนวน ๒๑๐ รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ๑) ศักยภาพการปฏิบัติงานพระธรรมทูตภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าคะแนนจิตตภาวนาอยู่ในระดับมากที่สุดและความพึงพอใจต่อโครงการปฏิบัติปรีวาสกรรมอยู่ในระดับมาก ๒) องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ของโครงการ แรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าร่วมแนวทางปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติปรีวาสกรรม ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติ ๓) รูปแบบปฏิบัติปรีวาสกรรม ประกอบด้วยด้านพัฒนาคุณสมบัติพระธรรมทูต ด้านพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ ด้านการบริหารจัดการโครงการ และด้านพัฒนาปัจจัยสนับสนุน

คำสำคัญ: ปรีวาสกรรม, พุทธจิตวิทยา

^๑ Wat Buddha Oregon 8360 David Lane SE., Turner, OR 97392, E-mail:

watoregon@yahoo.com



Abstract

The research's purpose was to present a model to practice on parivāsakamma at Oregon Buddhist temples in the United States. The research methods were mixed method. The research tools were assessment forms, interview and discussion questions. Key informants were the monk Assembly's committee members, meditation masters, Buddhist missionary monks and seculars. Buddhist and psychological experts were qualified. 17 people had in-depth interviews and 30 people participated in group discussion. The sample group consisted of 210 Buddhist missionary monks. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results shown that 1) the overall performance potential of missionary monks was at a high level and found that emotional development scores were at a highest level and additionally, a high level of satisfaction with the parivāsakamma practice project was observed 2) The elements of model were activities that contributing to the project's benefits, motivation for choosing to join the project,, best practice guidelines related to the project, results from project's participation and guidelines for the practice's development 3) The practice model consists of Buddhist Missionary monks qualifications development, meditation masters development, project management and supporting factors development.

Keywords: Parivāsakamma, Buddhist psychology

๑. บทนำ

การเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา จึงถือว่าเป็นการเผยแผ่สิ่งที่ดีงามเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโลกโดยแท้ ดังพุทธพจน์ตอนที่พระพุทธองค์ส่งพระสาวกออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาครั้งแรกว่า “ ภิกษุทั้งหลาย จงเที่ยวไปสู่ที่จาริก เพื่อประโยชน์แก่ชนหมู่มาก เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ” นี่คือนิยาม หรือ วัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ธรรมทั้งหลาย จงเที่ยวไปสู่ที่จาริก เพื่อประโยชน์แก่ชนหมู่มาก เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ” นี่คือนิยาม หรือ วัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ธรรม ซึ่งการมีศิลปวิธีของพระภิกษุเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะเป็นปฏิบัติของผู้สืบทอดหลักธรรมของพระพุทธเจ้า การประกาศเพื่อให้หลักธรรมไปสู่กลุ่มศาสนิกใหม่ จึงต้องอาศัยการมีศิลปวิธีของพระธรรมทูตเป็นสำคัญในการประพาดิตนเพื่อสร้างความเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็น การพัฒนาศักยภาพของ



พระธรรมทูตในรูปแบบที่เป็นทางการในอดีตถึงปัจจุบันที่เรียกว่า “พระธรรมทูต” จึงมีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ผลิตพระธรรมทูตสายต่างประเทศเพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักของพระธรรมทูตสายต่างประเทศคือการถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แพร่หลายไปทุกทิศ ให้เกิดมีผู้ ศรัทธาเลื่อมใส เคารพ ในพระรัตนตรัยและน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติ ปฏิบัติ ด้วยหลักประโยชน์ ๓ คือ ๑) ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาตินี้ ๒) สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาติหน้า และ ๓) ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่ง หรืออรรถ ๓ ได้แก่ ๑) อุตตัตถะ หรือประโยชน์ตน ๒) ปรัตถะ หรือประโยชน์ผู้อื่น และ ๓) อุภยัตถะ หรือ ประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย การประกาศพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงธรรมในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในวัดและสถานที่อื่น ๆ การเข้าร่วมการอบรมสัมมนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา การสอนกรรมฐาน การทำวัตรสวดมนต์ การเผยแผ่หลักธรรมทางสื่อสิ่งพิมพ์และทางสังคมออนไลน์ เป็นต้น โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ คือ คนไทยที่ไปทำงานหรือตั้งถิ่นฐานอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่จะให้พระธรรมทูตทำหน้าที่หลักในการปฏิบัติ ศาสนกิจทางพระพุทธศาสนา และการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย มีการศึกษาธรรมและการสอนกรรมฐานอยู่บ้าง แม้จะมีชาวต่างชาติในประเทศนั้นให้ความสนใจบ้าง แต่ยังไม่อยู่ในวงกว้างมากนัก^๒

จากบททวนวรรณงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต และความสำคัญของการอยู่ปรีวาสนกรรมของพระสงฆ์ เช่น พระมหาสุริยา วรเมธี และคณะ^๓ ได้ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา พบว่า พระธรรมทูตยังไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ดีพอ ทำให้การสื่อสารกับคนในประเทศนั้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร ด้านองค์กรสงฆ์ที่มีส่วนในการดูแลพระ

^๒ พระมหาสุเทพ สุวฑฒโน(เหลาทอง), ศึกษากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ, วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓, (พฤษภาคม ๒๕๖๒), หน้า ๑๓๖๙.

^๓ พระมหาสุริยา วรเมธีและคณะ, ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา, รายงานวิจัย, ภาควิชาภาษาต่างประเทศ, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรายงานการวิจัย, ๒๕๕๑), หน้า ๘๔.



ธรรมทูตยังก็ไม่ได้เข้มแข็งพอ จึงให้การสนับสนุนและดูแลได้ไม่ทั่วถึง อุดร เขียวอ่อน^๔ ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ระบุว่า ศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่เข้มแข็งและทรงประสิทธิภาพในการทำงานเผยแผ่ศาสนา พระภานุพงศ์ อนุตตโร (โคตรศรีกุล)^๕ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การอยู่ปรีวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท: กรณีศึกษาวัดสระพังทอง จังหวัดนครพนม” พบว่า การเข้าอยู่ปรีวาสกรรมของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบันเป็นการชำระศีลในส่วนที่เป็นครกบาติที่พอแก้ไขได้ เปลี่ยนความบกพร่องของศีลให้มีความสมบูรณ์ขึ้น พระสมบุรณ์ ธนีสโร (พวงศรี)^๖ ผลการศึกษา พบว่า ภิกษุต้องสร้างความบริสุทธิ์แห่งจิตของตนเองก่อน ด้วยการอยู่ปรีวาสกรรม เพราะปรีวาสกรรมทำให้ภิกษุนั้นลดมานะ ทิฎฐิ ทำให้จิตผ่องใส จากประเด็นปัญหาและอุปสรรคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดนข้างต้นนั้น ดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น พระธรรมทูตยังไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ดีพอ ทำให้การสื่อสารกับคนในประเทศ นั้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร แม้ปัจจุบันจะมีหลายหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยตรงแต่ก็ยังครอบคลุมได้ไม่ทั่วถึง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเผยแผ่พระศาสนา ด้วยความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อมวลมนุษยชาติ พระธรรมทูตจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนกลไกแห่งธรรมให้กระจายไปอยู่ทั่วทุกมุมโลก การที่ จะปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะพระธรรมทูตและเจ้าอาวาสวัดพุทธออเรกอน ได้โครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและการเข้าปฏิบัติปรีวาสกรรมวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตอย่างต่อเนื่อง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและที่มาปัญหาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา และประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยามานุสรณาการกับหลักปรีวาสกรรมในพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท หมายถึง “อยู่กรรม” หรือ “อยู่ชดใช้” เป็น

^๔ อุดร เขียวอ่อนและคณะ, “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ”, **พุทธศาสนตรุษษบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๙๖.

^๕ พระภานุพงศ์ อนุตตโร (โคตรศรีกุล), “ศึกษาการอยู่ปรีวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท: กรณีศึกษาวัดสระพังทอง จังหวัดนครพนม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๖๓.

^๖ พระสมบุรณ์ ธนีสโร (พวงศรี), “ศึกษาการอยู่ปรีวาสกรรมที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา”, **ปริญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๗๓.



ระเบียบปฏิบัติสำหรับการออกจากอาบัติสงฆ์เสสของพระสงฆ์ เมื่อผู้ต้องอาบัติปกปิดไว้จะต้องประพตตามระเบียบดังกล่าว เป็นการลงโทษตนเองโดยต้องชดใช้ให้ครบเท่าจำนวนวันที่ปิดอาบัติ ก่อนที่จะประพตมานัตอันเป็นขั้นตอนปกติของการออกจากอาบัติต่อไป นำไปสู่การสร้างรูปแบบการปฏิบัติปวิาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธออเรกอน ในสหรัฐอเมริกาที่เหมาะสม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแนวทางในการนำเสนอองค์ความรู้ และนำเสนอรูปแบบรูปแบบการปฏิบัติปวิาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธออเรกอน ในสหรัฐอเมริกาตามหลักพุทธจิตวิทยาต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติปวิาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา

๓. วิธีดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย/ขอบเขตการวิจัย

วิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้วิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณขยายผลเชิงคุณภาพ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ พระวิปัสสนาจารย์ เจ้าอาวาส พระธรรมทูต และผู้เข้าร่วมปฏิบัติปวิาสกรรมในวัดพุทธออเรกอน ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน ๑๗ รูป/คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงมีคุณสมบัติดังนี้ ๑) พระธรรมทูตสายต่างประเทศสังกัดสมัชชาสงฆ์ไทย ในสหรัฐอเมริกา ๒) ผู้เคยเข้าร่วมโครงการปฏิบัติปวิาสกรรมในวัดพุทธออเรกอน ในสหรัฐอเมริกา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น ๒ ครั้ง การเสวนากลุ่มย่อย ครั้งที่ ๑ ได้แก่ กรรมการสมัชชาสงฆ์ สหรัฐอเมริกา พระวิปัสสนาจารย์ เจ้าอาวาส พระธรรมทูต และผู้เข้าร่วมปฏิบัติปวิาสกรรมและผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา การปฏิบัติปวิาสกรรมทั้งในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อแสดงความคิดเห็นประเด็นสภาพการปฏิบัติงาน ศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต โครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การเข้าปฏิบัติปวิาสกรรมวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา และแนวทางการสร้างรูปแบบการปฏิบัติปวิาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยา จำนวน ๓๐ รูป/คน

การเสวนากลุ่มย่อย ครั้งที่ ๒ ได้แก่ กรรมการสมัชชาสงฆ์ สหรัฐอเมริกา พระวิปัสสนาจารย์ เจ้าอาวาส พระธรรมทูต และผู้เข้าร่วมปฏิบัติปวิาสกรรมวัดพุทธออเรกอน และผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา การปฏิบัติปวิาสกรรมทั้งในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อรับรองรูปแบบการปฏิบัติปวิาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยา จำนวน ๓๐ รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระธรรมทูตสายต่างประเทศสังกัดสมัชชาสงฆ์ไทย ในสหรัฐอเมริกา จำนวน ๒๑๐ รูปคำนวณจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % จากจำนวนพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ทั้งหมดจำนวน ๔๕๙ รูป : ข้อมูลปี ๒๕๖๒

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) แบบสอบถาม ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณใช้สำหรับเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตในประเทศสหรัฐอเมริกา ความต้องการและความจำเป็นในการปฏิบัติปรีชาธรรม และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติปรีชาธรรมฯ สร้างแบบสอบถามจากนิยามเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น ๓ ตอนได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตและการประเมินตนเอง

ตอนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานและการเข้าปรีชาธรรมวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา

ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item consistency: IOC) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมหรือความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC ระหว่าง .๘๐- ๑.๐๐ นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไป Tryout จำนวน ๓๐ ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยการวิเคราะห์ค่า Item-Total Correlation เลือกข้อคำถามที่มีค่า Item-Total Correlation มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๒๐ มาใช้งานต่อไป สรุปคือ คำถามเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตและการประเมินตนเอง จำนวน ๒๓ ข้อ (คุณภาพค่า ความเชื่อมั่น $r = .๙๕๗$ และคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จำนวน ๑๕ ข้อ คุณภาพค่า ความเชื่อมั่น $r = .๙๗๐$)

๒) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประเด็นดังนี้ ๑) สภาพการปฏิบัติงานและศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันและร่วมสะท้อน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค เป็นอย่างไรบ้าง ๒) โครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่เข้าร่วมปรีชาธรรมของสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา วัดพุทธอเวกอน มีความเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับปรุงประเด็นอะไรบ้าง ๓) แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่เข้าร่วมปรีชาธรรมของ



สมาชิกสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา วัดพุทธออเรกอน ตามหลักพุทธจิตวิทยา ควรมีองค์ประกอบ และลักษณะอย่างไบบ้าง ๔) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพพระ ธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่เข้าร่วมปริวาสกรรมของสมาชิกสงฆ์ไทยใน สหรัฐอเมริกา วัดพุทธออเรกอน ตามหลักพุทธจิตวิทยา

๓) แนวคำถามประเด็นเสวนากลุ่มย่อย ในการจัดเสวนา ๒ ครั้งมีแนวคำถามประเด็น เสวนาดังนี้

ชุดที่ ๑ แนวคำถามการเสวนาครั้งที่ ๑ ได้แก่ ๑) โครงการปฏิบัติปริวาสกรรมมีขั้นตอน อย่างไรบ้าง ๒) การปฏิบัติกรรมฐานในโครงการมีขั้นตอนอย่างไร ๓) เนื้อหาที่ใช้เสริมสร้างความรู้ เป็นอย่างไร ๔) การปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเสริมสร้างความรู้เป็นอย่างไร ๕) ผลสัมฤทธิ์ที่เกิด ขึ้นกับพระธรรมทูตที่เข้าร่วมปริวาสกรรมเป็นอย่างไร ๖) ความพึงพอใจของพระธรรมทูต ความ ต้องการ ความจำเป็น ๗) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

ชุดที่ ๒ แนวคำถามการเสวนาครั้งที่ ๒ ได้แก่ ๑) ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้า ปริวาสอย่างไร ๒) การเข้าปริวาสกรรมเป็นเรื่องวินัยกรรมของพระสงฆ์ ฆราวาสจะมีส่วน เกี่ยวข้องอย่างไร ๓) การโครงการปฏิบัติปริวาสกรรมของบรรพชิตและจัดการปฏิบัติธรรมของ คฤหัสถ์ ควรจัดกิจกรรมอย่างไรที่เอื้อประโยชน์และสนับสนุนกันอย่างไร ๔) การปฏิบัติกรรมฐาน ในโครงการ ควรมีขั้นตอนอย่างไร ๕) ประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมปฏิบัติปริวาสกรรมของ วัดพุทธออเรกอนเป็นอย่างไร ๖) แรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติปริวาสกรรมของวัดพุทธ ออเรกอน ๗) ปฏิบัติปริวาสกรรมที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ควรมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ๘) ท่านมี ความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการปฏิบัติปริวาสกรรมของวัดพุทธออเรกอน ควรปรับปรุงพัฒนา ด้านใดบ้าง ๙) จากท่านที่เคยเข้าร่วมโครงการ ท่านต้องการให้มีการประเมินการปฏิบัติปริวาส กรรมให้ครบทุกๆ ด้าน เพื่อจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมต่อไป ๑๐) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การจัดปฏิบัติปริวาสกรรมที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ควรมีการปรับปรุงแก้ไข อย่างไร

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

๔. ผลการวิจัย

๔.๑.ผลวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงาน ศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต และการเข้าปฏิบัติปริวาสกรรมวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา

กลุ่มตัวอย่างพระธรรมทูตให้คะแนนระดับความสำคัญขององค์ประกอบจิตตภาวนา อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบอื่น ได้แก่ องค์ประกอบกายภาวนา องค์ประกอบศีล



ภาวนา และองค์ประกอบปัญญาภาวนา อยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนการประเมินตนเองทั้ง ๔ องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองทั้ง ๔ องค์ประกอบ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะในโครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสณากรรมฐานและการปฏิบัติปรัวาสกรรมของวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา ควรจัดหัวข้อที่ใช้ในการอบรมโดยเร่งด่วน ได้แก่ ๑) ความรู้ในด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันได้ ๒) การสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ในระดับที่จะสื่อสารได้ ๓) การสามารถสื่อสารและเจรจากับศาสนิกชน ในฐานะบทบาทพระธรรมทูตในสถานการณ์ ๔) การมีอุดมการณ์ที่จะไปเผยแผ่เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนในประเทศนั้น ๆ และ ๕) การกำหนดแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกตามยุทธศาสตร์ได้ โดยผลวิจัยเชิงคุณภาพยังพบว่า สภาพปฏิบัติงานของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา จุดแข็ง คือ มีสถานที่พร้อม มีพระวิปัสณาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านกรรมฐาน และมีพุทธบริษัททั้ง ๔ สนับสนุนกิจกรรมต่อเนื่อง จุดอ่อน คือ บุคลากรหรือพระธรรมทูตยังไม่มี ความแตกต่างในด้านหลักธรรมและหลักภาษา และขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โอกาส คือ สามารถพัฒนาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่ที่หลากหลายได้พัฒนาและทำความเข้าใจหลักธรรมและหลักภาษา มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อุปสรรค คือ ความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม และสร้างแรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพระธรรมทูตไทย การพัฒนาพระธรรมทูตให้มีศักยภาพในการเผยแผ่ ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาให้พระธรรมทูตมีความรู้ทั้งในพุทธศาสตร์และศาสตร์สมัยใหม่

นอกจากนี้ยังพบ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดปฏิบัติปรัวาสกรรม ได้แก่ (๑) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติของหลักสูตรปรัวาสกรรม (๒) ด้านการปฏิบัติวิปัสณากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้ (๓) ด้านกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าอยู่ปรัวาสกรรม (๔) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดปรัวาสกรรม (๕) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดปรัวาสกรรม (๖) ด้านระบบบริหารจัดการหลักสูตรปรัวาสกรรม (๗) แนวทางการปฏิบัติวิปัสณากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ

๔.๒.ผลพัฒนารูปแบบการปฏิบัติปรัวาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธอเวกอน ในสหรัฐอเมริกา

หลักบูรณาการพุทธจิตวิทยาในการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติปรัวาสกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธอเวกอน ผ่านกระบวนการวิจัยพบผลวิจัยตามประเด็นดังนี้

๑) หลักบูรณาการหลักธรรม ได้แก่ ไตรสิกขา-หลักอิทธิบาท ๔ ภาวนา ๔ บูรณาการหลักจิตวิทยา ผ่านทฤษฎีพัฒนาศักยภาพมนุษย์ตามทฤษฎีแมคคินเลนด

๒) วิธีการพัฒนารูปแบบ ผ่านกระบวนการวิจัย ตามขั้นตอน ๓ ระยะ ได้แก่ (๑) วิเคราะห์สภาพปฏิบัติงาน (๒) ประเมินระดับศักยภาพพระธรรมทูต ผ่านการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ (๓) การวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (๓) แนวทางการสร้าง



รูปแบบการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธอเวกอน โดยกระบวนการเสวนากลุ่มย่อย ได้แก่ พระธรรมทูต ขรวาาสผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ด้านจิตวิทยา ด้านวิปัสสนากรรมฐาน และผู้จัดโครงการปฏิบัติปรีชาธรรมวัดพุทธอเวกอน

องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ (๑) กิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ (๒) แรงจูงใจ (๓) แนวทางปฏิบัติที่ดี (๔) ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการ (๕) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติปรีชาธรรมของวัดพุทธอเวกอน

๔.๓.นำเสนอรูปแบบการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา

พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างรูปแบบปฏิบัติปรีชาธรรม ประกอบด้วย ๔ มิติ ๑) ด้านพัฒนาคุณสมบัติพระธรรมทูต ๒) ด้านพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ ๓) ด้านการบริหารจัดการโครงการ ๔) ด้านพัฒนาปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

๑) มิติด้านพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต ได้แก่ ๑) ความรู้สัทธรรม ๓ (ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ) ๒) การเสริมสร้างแรงจูงใจ ๓) ทักษะการปฏิบัติงาน ๔) การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ๕) พุทธวิธีการเผยแผ่ธรรม ๖) วินัยะ ๗) ภาษาท้องถิ่น ดังปรากฏ ดังนี้

๒) มิติด้านพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ ได้แก่ ๑) หลักปรีชาธรรม ๒) มีความชำนาญด้านสอนวิปัสสนากรรมฐาน ๓) การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ๔) ทักษะการใช้ภาษาท้องถิ่น ๕) ความรอบรู้ ๖) พุทธวิธีการถ่ายทอดธรรม ดังปรากฏ ดังนี้

๓) มิติด้านบริหารจัดการโครงการ ได้แก่ ๑) การจัดหลักสูตรปรีชาธรรม ๒) จัดโครงการฯ โดยมีทั้งพระสงฆ์และฆราวาสปฏิบัติร่วมกัน ๓) ความพร้อมสถานที่ตามหลักสัปปายะ ๔) การประเมินศักยภาพของผู้เข้าการปฏิบัติปรีชาธรรม ๕) การเสริมความรู้วิทยากร ดังมีปรากฏประเด็นที่น่าสนใจ

๔) มิติด้านการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วยปัจจัยภายใน ๑) มีแรงจูงใจใฝ่ฉันทะในการปฏิบัติงาน และปัจจัยภายนอก ๑) สัปปายะ ๗ ๒) การมีส่วนร่วม สมัชชาสงฆ์สถานทูตไทย ชุมชนชาวไทย และญาติโยมพุทธบริษัทสี่

๕. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า พระธรรมทูตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้คะแนนระดับความสำคัญขององค์ประกอบจิตตาวานาอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบอื่น ได้แก่ องค์ประกอบกายาวานา องค์ประกอบศีลาวานา และองค์ประกอบปัญญาาวานา อยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนการประเมินตนเองทั้ง ๔ องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นศักยภาพของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา ที่ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาด้านจิตตาวานามากที่สุด และด้านปัญญาาวานารองลงมา นอกจากนี้แล้วกลุ่มตัวอย่างพระธรรมทูตให้คะแนนของระดับความสำคัญและความพึงพอใจต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและการเข้าปรีชาธรรมวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกาอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้



เห็นถึงคุณค่าของการเข้าอยู่ปรีวาสนกรรมของพระธรรมทูต เป็นไปในทิศทางเดียวกับ พระอภิสิทธิ์ อภิสิทธิ์โก (อ่อนคำ) ได้วิเคราะห์คุณค่าของการเข้าอยู่ปรีวาสนกรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบัน พบว่าการเข้าปรีวาสนกรรมของคณะสงฆ์มีคุณค่าหลายประการ ได้แก่ ๑) คุณค่าต่อพระสงฆ์ การเข้าปรีวาสนกรรมมีคุณค่าต่อพระสงฆ์ผู้ต้องอาบัติหนักคืออาบัติสังฆาทิเสส ที่จะได้ออกาสในการชำระศีลของตนให้บริสุทธิ์ด้วยการเข้าปรีวาสนกรรม ๒) คุณค่าต่อสังคม การจัดเข้าปรีวาสนกรรมของวัดหรือสำนักที่จัดงานแต่ละครั้งต้องใช้ทุนทรัพย์มาก ทั้งทุนที่เป็นเงินหรือปัจจัยต่างๆ และทุนที่เป็นบุคลากรทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้วัดและบ้านเกิดมีความสามัคคีปรองดองกัน ร่วมกันทำงานและร่วมกันแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ๓) คุณค่าด้านการศึกษา การจัดงานเข้าปรีวาสนกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งเรียนรู้ในด้านพระธรรมวินัยและเรียนรู้ในเรื่องของขบวนการจัดงาน การทำงานร่วมกันระหว่างวัดและชุมชน ๔) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ การจัดงานเข้าปรีวาสนกรรมทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจในงานเข้าปรีวาสนกรรมแต่ละแห่งมีการมาตั้งร้านจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นเช่นร้านขายเครื่องอุปโภคบริโภคของพระสงฆ์ ร้านขายสินค้าเบ็ดเตล็ด ตลอดจนถึงชุมชนได้นำสินค้าที่มีในชุมชนมาฝากขายแก่ผู้ที่มาร่วมงาน มาทำบุญแต่ละวันด้วย”

สำหรับประยุกต์ใช้หลักบูรณาการพุทธจิตวิทยาในการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติปรีวาสนกรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาของวัดพุทธอโระกอน พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างรูปแบบปฏิบัติปรีวาสนกรรม ในมิติด้านพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต ได้แก่ ๑) ความรู้สัทธรรม ๓ (ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ) ๒) การเสริมสร้างแรงจูงใจ ๓) ทักษะการปฏิบัติงาน ๔) การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ๕) พุทธวิธีการเผยแผ่ธรรม ๖) วินัยยะ ๗) ภาษาท้องถิ่น สอดคล้องกับพระครูบรรณกิจเจติยาภิรักษ์ (ชูศรี) ได้ศึกษา รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมทูตไทยสายอินเดีย-เนปาล สามารถจำแนกออกเป็นด้านๆ สรุปได้ ดังต่อไปนี้ ๑) ด้านคุณสมบัติหรือคุณสมบัติพระธรรมทูต ๒) ด้านผลที่เกิดขึ้นกับคนอินเดียและเนปาล ๓) ด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้แสวงบุญ ๔) ด้านการสร้างสัมพันธ์ด้วยงานสังคมสงเคราะห์หรือศาสนสงเคราะห์ ๕) ด้านการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ ๖) ด้านการประพาสดินให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และ ๗) ด้านการวางตัวและบุคลิกภาพ” หลักการทางพุทธจิตวิทยา ที่พระธรรมทูตนำมาปรับใช้เป็นแนวทางตามหลักทาง พระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธรเจ้าได้ทรงแสดงไว้แล้ว ดังนั้น การเผยแผ่ตามหลักพุทธ

^๓ พระอภิสิทธิ์ อภิสิทธิ์โก (อ่อนคำ), “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าการเข้าอยู่ปรีวาสนกรรมของพระสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ”, *ปริญาพุทธศาสนตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๑๐.

^๔ พระครูบรรณกิจเจติยาภิรักษ์ (ชูศรี) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมทูตสายอินเดีย-เนปาลตามหลักพุทธจิตวิทยา, *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ* ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๒), หน้า ๓๗๗.



จิตวิทยา จึงหมายถึง การสร้างความเข้าใจและเกิดศรัทธาพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนด้วยหลักเทศนา 4 อันเป็นแนวทางการบรรยาย อภิปรายและสอนธรรมะให้กับประชาชน พร้อมทั้งการดำเนิน กิจกรรมของวัดไทยในอินเดียที่ประกอบด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ^๙ นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดปฏิบัติปรีวาสรกรรม กรณีศึกษาวัดพุทธออกอน พบวิจัยที่ว่า ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้ และแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต สะท้อนให้เห็นว่า วิธีการปฏิบัติวิปัสสนาเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาจิตและปัญญาเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังคำอธิบายที่ว่า “วิปัสสนา” ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก คือ ปัญญา กริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความที่กำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด ความรู้แจ้ง ความค้นคิด ความใคร่ครวญ ปัญญาเหมือน แผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปลูก อินทรีย์คือปัญญา ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศাত্রา เป็นเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือ ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรมชื่อว่า สัมมาทิฐิ เรียกว่า ปัญญินทรีย์ หรือ วิปัสสนา^{๑๐}

โดยการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ยกระดับจิตใจส่งเสริมต่อการปฏิบัติงานเพื่อเผยแผ่พระศาสนาและเป็นต้นแบบพระธรรมทูตในต่างแดน โดยที่ผ่านมาโครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูต ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเข้าปรีวาสรกรรมของสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา กรณีวัดพุทธออกอน มีการจัดดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง พบผลสำเร็จเป็นเชิงประจักษ์ มีรูปแบบการจัดที่มีลักษณะโดดเด่นคือ มีพระธรรมทูตและฆราวาส เข้าร่วมปฏิบัติธรรมจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานช่วยบริหารจัดการ ให้เกิดความเข้มแข็งนำมาใช้ในการปฏิบัติงานทุกอาชีพและก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ดังที่ วริยา ชินวรรณและคณะ อธิบายไว้ว่า กรรรมฐานเป็นวิธีปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา ซึ่งหมายถึง การฝึกหัดจิต หรือ การอบรมจิตให้สงบสงัด และสว่างจากความทุกข์นั้นเอง กรรรมฐานเป็นศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินชีวิตและเป็นธุระอันสำคัญยิ่งทางพระพุทธศาสนา เรียก การปฏิบัติกรรมฐานว่า การบริหารจัดการ หรือการพัฒนาจิต ซึ่งมีความหมายให้เรา รู้จักการรักษาคุ้มครองจิตด้วย วิธีการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดละความวุ่นวาย และความเครียดที่เกิดกับร่างกายและจิตของเรา ให้เกิดความเข้มแข็งนำมาใช้ในการปฏิบัติงานทุกอาชีพและก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี มีความมั่นใจ และมีความสุข เพราะจิตที่พัฒนาดีแล้วย่อมมีความสุข และมีความสุขสำราญในการ

^๙ พระครูนรนาถเจติยาภิรักษ์ (ชูศรี), รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมทูตสายอินเดีย-เนปาลตามหลักพุทธจิตวิทยาวารสาร, **มหาจุฬานาครพรรศนปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑** (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๒) | ๓๘๒ ข.

^{๑๐} ดูรายละเอียดใน อภ.สง. (ไทย) ๓๔/ ๓๑/ ๓๐.



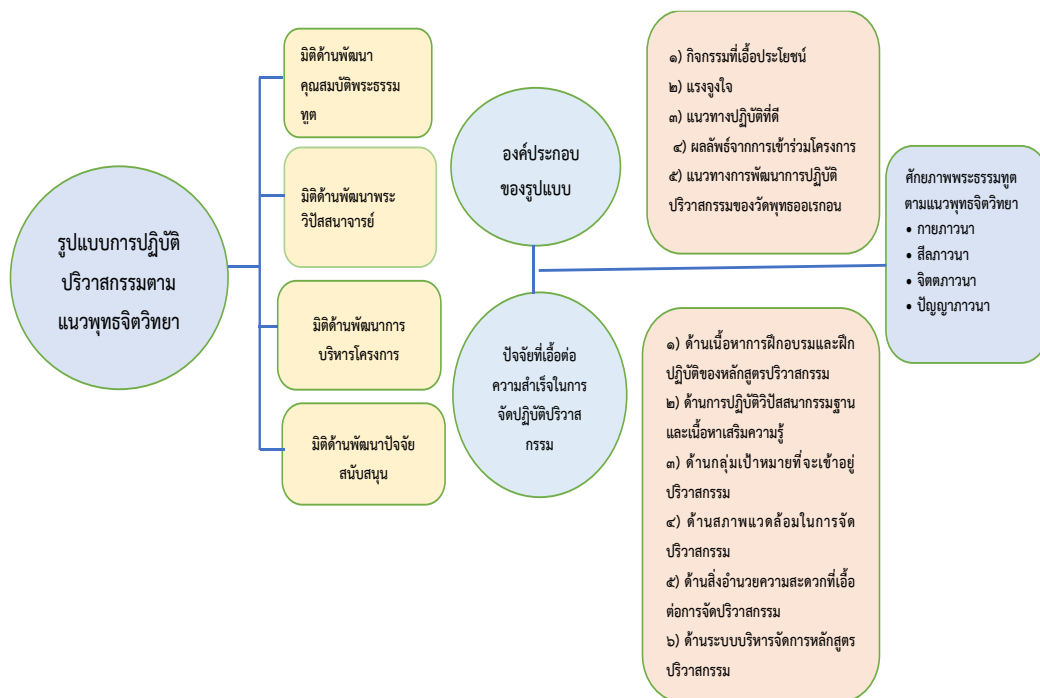
ทำงาน ประกอบกรรมดี และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง และกรรมฐานเป็นกรรมวิธีในการฝึกอบรมจิตเป็นหน้าที่ ที่ควรปฏิบัติเป็นงานของจิตที่ยกระดับให้จิตสูงขึ้น^{๑๑}

จากผลวิจัยข้างต้น จะเห็นถึงพัฒนาการและวิธีการศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพธรรมทูตให้มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ต่ออุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการปฏิบัติปรีชาธรรมถือว่า เป็นกุศโลบายการฝึกอบรมจิตและปัญญาสำหรับพระธรรมทูต ถือปฏิบัติสืบทอดตามพระธรรมวินัยตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมคำสอนที่เป็นไปเพื่อความหลุดพ้นจากกองทุกข์เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงโสกะและปริเทวะ เพื่อดับทุกข์และโทมนัส เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง โดยมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาเป็นต้นแบบการปฏิบัติให้ถึงความหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงโดยสิ้นเชิงด้วยการเจริญสติปัฏฐาน ๔ เนื่องจากบทบาทพระธรรมทูตมีหน้าที่สำคัญในการเผยแผ่หลักธรรม เป็นผู้นำในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสามัคคีให้แก่มุขมณฑลด้วยการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแกนกลางในการพัฒนา มีบทบาทและหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าในการทำงานด้านพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพตามกระบวนการไตรสิกขา เพื่อทำหน้าที่ประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบทอดอายุพระศาสนาได้อย่างมั่นคงต่อไป

๖. องค์ความรู้จากการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้ได้สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อค้นพบโดยวิเคราะห์มุมมองหลักธรรมและหลักจิตวิทยา ผ่านการยืนยันข้อมูลและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญทั้งพระธรรมทูตและผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งทางพระพุทธศาสนา ทางจิตวิทยา พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติปรีชาธรรมของพระธรรมทูตในประเทศสหรัฐอเมริกา สรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

^{๑๑} วริยา ชินวรรณ และคณะ, สมานิในพระไตรปิฎกวิวัฒนาการการตีความคำสอนเรื่องสมานิในพระพุทธศาสนา ฝ่ายเถรวาทในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗.



แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้รูปแบบการปฏิบัติปรินิพพานตามแนวพุทธจิตวิทยาวัดพุทธอโรรคอน สหรัฐอเมริกา

จากแผนภาพ อธิบายรูปแบบการปฏิบัติปรินิพพานตามแนวพุทธจิตวิทยาผ่านการ ยืนยันรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ เมืองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

๑) แนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างรูปแบบปฏิบัติปรินิพพาน ประกอบด้วย ๔ มิติ (๑) ด้าน พัฒนาคุณสมบัติพระธรรมทูต (๒) ด้านพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ (๓) ด้านการบริหารจัดการ โครงการ (๔) ด้านพัฒนาปัจจัยสนับสนุน

๒) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดปฏิบัติปรินิพพาน ได้แก่ (๑) ด้านเนื้อหาการ ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติของหลักสูตรปรินิพพาน (๒) ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและ เนื้อหาเสริมความรู้ (๓) ด้านกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าอยู่ปรินิพพาน (๔) ด้านสภาพแวดล้อมในการ จัดปรินิพพาน (๕) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดปรินิพพาน (๖) ด้านระบบ บริหารจัดการหลักสูตรปรินิพพาน (๗) แนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริม ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ

๓) องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ (๑) กิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ (๒) แรงจูงใจ (๓) แนวทางปฏิบัติที่ดี (๔) ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมโครงการ (๕) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติ ปรินิพพานของวัดพุทธอโรรคอน



๔) ศักยภาพพระธรรมทูตตามพุทธจิตวิทยาได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา

คำแนะนำในการนำองค์ความรู้รูปแบบการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยา วัดพุทธอเวกอน สหรัฐอเมริกา

๑) การนำรูปแบบการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาที่ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ทำการเผยแพร่รูปแบบที่เกิดจากผลการวิจัย พระธรรมทูตสามารถไปปรับใช้ในบริบทวัดต่างๆในสหรัฐอเมริกา ส่งเสริมให้จัดการฝึกอบรมและประเมินผลโครงการต่อไป

๒) การสร้างเครือข่ายความมือนักบวชที่มีความพร้อมสัปปายะ ๗ มาร่วมจัดโครงการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้พระธรรมทูตเข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง

๓) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยา เผยแพร่ หลักการวิธีการ องค์ประกอบของรูปแบบในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ไปยังผู้กว้าง อีกทั้งส่งเสริมการรับรู้ของพระธรรมทูตและพุทธบริษัท ๔ ร่วมส่งเสริมโครงการการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาต่อไป

๘. ข้อเสนอแนะ

๑) ประเด็นข้อค้นพบที่น่าสนใจ พบว่า พระธรรมทูตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมเสริมทักษะอย่างเร่งด่วนมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑) ความรู้ในด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่พระพุทธานุสาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันได้ ๒) การสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ในระดับที่จะสื่อสารได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สมาคมสงฆ์ในสหรัฐอเมริกา ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์และถ่ายทอดแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

๒) การนำรูปแบบการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาที่ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ทำการเผยแพร่รูปแบบที่เกิดจากผลการวิจัย พระธรรมทูตสามารถไปปรับใช้ในบริบทวัดต่างๆในสหรัฐอเมริกา ส่งเสริมให้จัดการฝึกอบรมและประเมินผลโครงการต่อไป

๓) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยา เผยแพร่ หลักการวิธีการ องค์ประกอบของรูปแบบในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ไปยังผู้กว้าง อีกทั้งส่งเสริมการรับรู้ของพระธรรมทูตและพุทธบริษัท ๔ ร่วมส่งเสริมโครงการการปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาต่อไป

๔) ควรทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติปรีชาธรรมตามแนวพุทธจิตวิทยาในการเสริมสร้างศักยภาพพระธรรมทูตจัดหลักสูตรระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว และสร้างเครื่องมือวัดและประเมินศักยภาพพระธรรมทูต



บรรณานุกรม

- พระครูบรรณเจติยาภิรักษ์ (ชูศรี). “รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระธรรมทูตสายอินเดีย-เนปาลตามหลักพุทธจิตวิทยา”. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. ๖(๑) (มกราคม – มีนาคม), ๒๕๖๒.
- พระภานุพงศ์ อนุตตโร (โคตรศรีกุล). “การอยู่ปรีวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท: กรณีศึกษาวัดสระพังทอง จังหวัดนครพนม”. **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระมหาสุเทพ สุพัฒโน(เหลาทอง). “กลยุทธ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ”. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. ๖(๓), (พฤษภาคม), ๒๕๖๒.
- พระมหาสุริยา วรเมธีและคณะ. “แนวคิดและหลักการในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรายงานการวิจัย, ๒๕๕๑.
- พระสมบุรณ์ ธนีสโร (พวงศรี). “การอยู่ปรีวาสกรรมที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา”. **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- พระอภิสิทธิ์ อภิสิทธิ์โก (อ่อนคำ). “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าการเข้าอยู่ปรีวาสกรรมของพระสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ”. **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- วริยา ชินวรรณ และคณะ. **สมาธิในพระไตรปิฎกวิวัฒนาการการตีความคำสอนเรื่องสมาธิในพระพุทธศาสนา ฝ่ายเถรวาทในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- อุดร เขียวอ่อน และคณะ. “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ”. **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

